Prūsija:

Georgo Vilhelmo (1619–1640) leniniai draipelkeriai (pusantrokai)

1623 m. – 1 vnt.
1624 m. – 3 vnt.
1625 m. – 8 vnt.
1626 m. – 11 vnt.
d. n. – 4 vnt.

Švedija:

Gustavo Adolfo (1611–1632) pusantrokai, kalti Rygoje

1622 m. – 12 vnt.
1623 m. – 15 vnt.
1624 m. – 8 vnt.
d. n. – 2 vnt.

MEŠKALAUKIS HOARD

In 2000, the hoard with coins of Lithuania, Poland, Prussia and Sweden dated by the 16th – early 17th centuries (at all – 301 coins), hidden after 1627, was found in Meškalaukis and transferred to the TMH.

VILNIAUS TILTO GATVĖS LOBIS (1698/1999)

Vytautas SMILGEVIČIUS

Vilniaus Tilto g. lobį rado PRI archeologas Saulius Sarcevičius archeologinių tyrinėjimų Vilniuje, Tilto g. 19–27, metu. Lobis rastas kasant šurfą 4, pirmame namo aukšte, patalpos D ŠV kampe. Apie 1,7 m gylyje buvo rastos statinio, identifikuoto kaip pusrūsis, liekanos. Virš pusrūsio grindų buvo griuvenų sluoksnis. Pradėjus jį preparuoti, apie 0,1 m gylyje virš pusrūsio grindų, rastas monetų lobis. Monetos buvo suvyniotos į audeklą ir sudėtos į ąsotį. Ąsotis rastas sudaužytas. Lobis buvo pasklidęs apie 0,5 m spinduliu. Lobio monetos ir S. Sarcevičiaus rekonstruotas lobio indas perduoti LNM.

Lobį sudaro 35 sidabrinės bei apie 15 914 varinių monetų. Sidabrinių monetų nudilimo laipsnis nenustatytas. Aiškiau būtų galima kalbėti tik apie S. Sarcevičiaus restauruotas monetas (8 vnt.) – kelių jų būklė gana gera, įskaitomos tiek averso, tiek reverso legendos, monetas galima aiškiai nustatyti, kelios apdilusios. Likusios sidabrinės monetos – pažaliavusios, sulipusios su variniais šilingais. Nustatyti jų nudilimo laipsnį bus galima ateityje. Prie dalies varinių monetų prilipęs nenustatytas audinys. Varinės monetos pažaliavusios, sulipusios. Dėl šių priežasčių, taip pat dėl didelio varinių monetų kiekio komplikuojasi valymo ir konservavimo darbai. Dėl to varinių monetų skaičius po valymo ir konservavimo darbų gali keistis. Varinės Tilto g. lobio monetos – tai daugiausia Jono II Kazimiero lietuviški ir lenkiški šilingai. Lenkiškos monetos nustatytos pagal E. Kopickio (Kopicki E. *Katalog podstawowych typów monet i banknotów Polski oraz ziem historycznie z Polską związanych,* t. 2, W., 1976; t. 3, W., 1978), prūsiškos – pagal K. Dosto katalogą (Dost K. *Münzen im Preussenland. Herzogtum Preußen und Provinz Ostpreußen im Königreich 1525–1821,* B., 1990). Pateikiamas sidabrinių ir biloninių monetų sąrašas:

1. Lenkija. Žygimantas III Vaza. Ortas. 1623. Bydgoščius. p=6,481 g. ∅ – 29,5 mm. Lit.: E. Kopicki, t. 2, s. 167, z. 297, II. 4.

2. Lenkija. Jonas Kazimieras. 6 grašiai. 1666. Krokuva. p=3,356 g. ∅ – 25,1 mm. Lit.: E. Kopicki, t. 3, s. 94.

3. Lenkija. Jonas Kazimieras. 6 grašiai. 1666. Krokuva. p=3,502 g. ∅ – 25,9 mm. Lit.: E. Kopicki, t. 3, s. 94, 8.

4. Lenkija. Jonas Kazimieras. 6 grašiai. 1666. Krokuva. p=4,071 g. ∅ – 25,6 mm. Lit.: E. Kopicki, t. 3, s. 94, 8.

5. Lenkija. Jonas Kazimieras. 6 grašiai. 1666. Krokuva. p=3,358 g. Lit.: E. Kopicki, t. 3, s. 94, 8.

6. Lenkija. Jonas Kazimieras. 6 grašiai. 1667. Krokuva. p=3,490 g. ∅ – 24,9 mm. Lit.: E. Kopicki, t. 3, s. 94, 9.

7. Lenkija. Jonas Kazimieras. 6 grašiai. 16... (1660–1661). Krokuva. p=3,326 g. ∅ – 26,1 mm. Lit.: E. Kopicki, t. 3, s. 94.

8. Lenkija. Jonas Kazimieras. 6 grašiai. ? m. Bydgoščius. p=7,335 g. ∅ – 25,6 mm. Lit.: E. Kopicki, t. 3, s. 84. Moneta sulipusi su prūsišku nenustatytų metų šeštoku (žr. poziciją 35).

9. Lenkija. Jonas Kazimieras. 6 grašiai. ? m. Krokuva. p=3,574 g. 25 mm. Lit.: E. Kopicki, t. 3, s. 93–94.

10. Lenkija. Jonas Kazimieras. 6 grašiai. ? m. Krokuva. p=3,767 g. ∅ – 25 mm. Lit.: E. Kopicki, t. 3, s. 93.

11. Lenkija. Jonas Kazimieras. 6 grašiai. ? m. ? kalykla. p=3,429 g. ∅ – 25 mm. Rv – atvirkštinis av vaizdas.

12. Lenkija. Jonas Kazimieras. 6 grašiai. ? m. ? kalykla. p=11,067 g. ∅ – 24,3 mm. Moneta sulipusi su Jono Kazimiero lietuviškais ar lenkiškais arba švedų valdomos Rygos ar Livonijos šilingais. Matosi lenkiško ar lietuviško Jono Kazimiero šilingo av.

13. Lenkija. Jonas Kazimieras. 6 grašiai. ? m. ? kalykla. p=3,427 g. ∅ – 25,6 mm.

14. Lenkija. Jonas Kazimieras. Auksinas. 1665. Bydgoščius. p=5,256 g. ∅ – 31 mm. Lit.: E. Kopicki, t. 3, p. 87, s. 490. IV_B. 4^a.

15. Lenkija. Jonas III. 6 grašiai. 1680. Bydgoščius. p=3,596 g. ∅ – 25,2 mm. Lit.: E. Kopicki, t. 3, s. 171. 4a.

16. Lenkija. Jonas III. 6 grašiai. 1681. Bydgoščius. p=3,541 g. ∅ – 24,8 mm. Lit.: E. Kopicki, t. 3, s. 170, z. 594, I_B 5.

17. Lenkija. Jonas III. 6 grašiai. ? m. Bydgoščius. p=3,338 g. ∅ – 24,3 mm. Lit.: E. Kopicki, t. 3, p. 170–171.

18. Lenkija. Jonas III. 6 grašiai. ? m. ? kalykla. p=4,819 g. ∅ – 25,8 mm. Moneta sulipusi su Jono Kazimiero lietuvišku arba lenkišku, arba švedų valdomos Rygos ar Livonijos šilingu.

19. Lenkija. Jonas III. 6 grašiai. ? m. p=9,478 g. ∅ – 24,7 mm. Moneta sulipusi su 5 Jono Kazimiero lietuviškais ar lenkiškais, arba švedų valdomos Livonijos šilingais. Matosi lenkiško ar lietuviško Jono Kazimiero šilingo av.

20. Lenkija. ? valdovas. 6 grašiai. ? metai. ? kalykla. p=4,892 g. ∅ – 25,2 mm. Moneta sulipusi su Jono Kazimiero lenkišku nenustatytų metų šilingu.

21. Prūsija. Frydrichas Vilhelmas. 6 grašiai. 1682. p=3,372 g. ∅ – 24,4 mm. Kionigsbergas.

22. Prūsija. Frydrichas Vilhelmas. 6 grašiai. 1682. Kionigsbergas. p=3,657 g. ∅ – 24,7 mm.

23. Prūsija. Frydrichas Vilhelmas. 6 grašiai. 1686. Kionigsbergas. p=3,267 g. ∅ – 25,2 mm. Lit.: K. Dost, Nr. 821.

24. Prūsija. Frydrichas III. 6 grašiai. 1698. Kionigsbergas. p=3,519 g. ∅ – 25,2 mm.

25. Prūsija. Frydrichas III. 6 grašiai. 1698. Kionigsbergas. p=3,667 g. ∅ – 25,3 mm.

26. Lenkija. Jonas III. 6 grašiai. ? m. ? kalykla. p=3,459 g. ∅ – 25,1 mm.

27. Prūsija. Frydrichas Vilhelmas. 6 grašiai. ? m. Kionigsbergas. p=3,427 g. ∅ – 24,6 mm.

28. Prūsija. Frydrichas Vilhelmas. 6 grašiai. 1685. Kionigsbergas. p=3,542 g. ∅ – 25 mm.

29. Prūsija. Frydrichas III. 3 grašiai. 1695. Kionigsbergas. p=4,051 g. ∅ – 21,5 mm. Moneta sulipusi su dviem Jono Kazimiero lietuviškais ar lenkiškais šilingais.

30. Prūsija. Frydrichas III. 3 grašiai. 1696. Kionigsbergas. p=1,581 g. ∅ – 21,2 mm. Lit: K. Dost., Nr. 1378.

31. Prūsija. Frydrichas III. 3 grašiai. 169... Kionigsbergas. p=1,837 g. ∅ – 21,5 mm.

32. Prūsija. ? valdovas. 3 grašiai. 16... Kionigsbergas. (?). p=6,841 g. Moneta sulipusi su penkiais Jono Kazimiero lietuviškais ar lenkiškais, arba švedų valdomos Rygos arba Livonijos šilingais; matosi dviejų lietuviškų ar lenkiškų šilingų av.

33. Prūsija. Frydrichas III. 3 grašiai. 169(5?). Kionigsbergas. p=4,055 g. ∅ – 21,4 mm. Moneta sulipusi su lietuvišku ar lenkišku Jono Kazimiero šilingu.

34. Prūsija. ? valdovas. 6 grašiai. 16... Kionigsbergas. p=3,508 g. ∅ – 24,2 mm.

35. Prūsija. ? valdovas. 6 grašiai. ? m. ? kalykla. ∅ – 24,2 mm. Moneta sulipusi su Jono Kazimiero lenkiškų nenustatytų metų šeštoku (žr. poziciją 8).

36. Ryga. Gustavas Adolfas. Šilingas. ? m. Ryga. p=0,560 g. ∅ – 15,75 mm.

37. Ryga, Karlas XI. Šilingas. ? m. Ryga. ∅ – 18 mm.

38. ? valda. Kristina. Šilingas. ∅ – 15 mm. Moneta sulipusi su Jono Kazimiero lietuvišku ar lenkišku šilingu.

39. Ryga ? valdovas. Šilingas. ? m. ∅ – 15 mm.

Dalį sidabrinių monetų (Nr. 1, 2, 6, 14, 16, 21, 23, 30) S. Sarcevičius restauravo. Monetos Nr. 37–39 straipsnio rašymo metu buvo ruošiamos valymo ir restauravimo darbams LNM restauravimo skyriuje. Šių monetų masės rodikliai dėl galimo ryškaus jų masių rodiklių pasikeitimo nepateikiami. Straipsnio rašymo metu dalis varinių monetų buvo nuvalyta ir paruošta patinuoti LNM Restauravimo skyriuje. Apie 200 jų (sąraše – skaičius prieš pliuso ženklą) buvo nuvalytos ir paruoštos konservavimui. Likusi dalis buvo valoma nuo apnašų. Kai kurios jų buvo sunkiai atskiriamos, todėl šių monetų duomenys pateikiami po pliuso ženklo. Ateityje, geriau nustačius monetas, skaičiai gali pasikeisti. Pateikiame bendrą šių monetų sąrašą:

Lietuva, Jonas Kazimieras. Šilingas. 1660 m. Ujazdovas 1+5
Lietuva, Jonas Kazimieras. Šilingas. 1661 m. Ujazdovas 3+14
Lietuva, Jonas Kazimieras. Šilingas. ? m. Ujazdovas 5+4
Lietuva, Jonas Kazimieras. Šilingas. 1663 m. Olyva 4+3
Lietuva, Jonas Kazimieras. Šilingas. ? m. Olyva 2+2
Lietuva, Jonas Kazimieras. Šilingas. 1664 m. Vilnius 7+9
Lietuva, Jonas Kazimieras. Šilingas. 1665 m. Vilnius 12+14
Lietuva, Jonas Kazimieras.

Šilingas. 1666 m. Vilnius 30+31
Lietuva, Jonas Kazimieras.
Šilingas. 1665 m. Kaunas 1
Lietuva, Jonas Kazimieras.
Šilingas. 1666 m. Kaunas 13+2
Lietuva, Jonas Kazimieras.
Šilingas. ? m. Kaunas 1+9
Lietuva, Jonas Kazimieras.
Šilingas. 1666 m. Marienburgas 1
Lietuva, Jonas Kazimieras.
Šilingas. 1666 m. Brestas 8+9
Lietuva, Jonas Kazimieras.
Šilingas. ? m. Brestas 2+8
Lietuva, Jonas Kazimieras.
Šilingas. ? m. ? kalykla 16+35
Lietuviškų Jono Kazimiero
šilingų falsifikatai: 8+5
iš jų imituojantis 1666 m.
Bresto kalyklos šilingą 1
su 1660 m. data ir KHPL
inicialais po žirgu 1
su 166... m. data 1+2
Iš viso lietuviškų šilingų: 115+150
Lenkija, Jonas Kazimieras.
Šilingas. 1660 m. 5+4
Lenkija, Jonas Kazimieras.
Šilingas. 1661 m. 8+3
Lenkija, Jonas Kazimieras.
Šilingas. 1663 m. 7+5
Lenkija, Jonas Kazimieras.
Šilingas. 1664 m. 21+35
Lenkija, Jonas Kazimieras.
Šilingas. 1665 m. 12+14
Lenkija, Jonas Kazimieras.
Šilingas. 1666 m. +1
Lenkija, Jonas Kazimieras.
Šilingas. ? m. 18+66
Lenkiškų Jono Kazimiero šilingų falsifikatai:
su 1661 m. data 1
su 166 data 1
su 166 data 2
su 66 data 1
Iš viso lenkiškų šilingų: 79+130
Lenkija? Lietuva? Jonas Kazimieras.
Šilingas. ? m. ? kalykla +13
Ryga, Gustavas Adolfas.
Šilingas. ? m.
Iš viso LNM restauruotų šilingų:
265+209+13+1+1=489

Lobio indas – molinis ąsotis. Ąsotis buvo rastas suskilęs. S. Sarcevičius iš dalies šukių rekonstravo ąsočio dalį. Rekonstruotos ąsočio dalies aukštis – 29 cm, dugno skersmuo – 16 cm, maksimalus skersmuo – 20 cm. Ąsočio vidus, kaklelis ir peteliai padengti glazūra, peteliai puošti augalinio motyvo piešiniu. Lobio indas datuojamas XVII a. puse – XVIII a. pradžia (S. Sarcevičiaus datavimas).

Ankstyviausia lobio moneta datuojama 1623 m., vėlyviausia – 1698 metais. Lobis galėjo priklausyti vidutiniam pirkliui. Sprendžiant iš name gana gausiai randamų šukių, tai galėjo būti žmogus, prekiavęs keramikos dirbiniais. Remiantis S. Sarcevičiaus ataskaita, ankstyviausias tirtas kultūrinis sluoksnis datuojamas XVI a. pabaiga – XVII a., vėlyviausias –XVIII a. II puse.

Lobis užkastas po 1698 metų. Sprendžiant iš jo dydžio, tai ilgalaikės santaupos. Galima spėti, kad savininkas lobį prarado 1702 m. švedų kariuomenei įsiveržus į Vilnių. Kultūriniame sluoksnyje, kuriame rastas lobis, rasta koklių, perdegusių, pasak S. Sarcevičiaus, gaisro metu. Deja, negalime aiškiau datuoti pastatą suniokojusio gaisro. Lobio savininkas paslėpęs turtą, greičiausiai sudegė gaisro metu ar buvo nužudytas. Jei jis būtų grįžęs po gaisro, tikriausiai būtų išsikasęs lobį.

Tilto gatvė Vilniuje egzistavo jau Žygimanto II Augusto laikais – čia 1547 m. Žygimantas Augustas perkėlė savo ūkinius trobesius. XVI a. ši gatvė dėl joje buvusių Radvilų rūmų vadinta Senatorių, XVIII a. – Glinaja, Katedros. XVII a. ji buvo apstatyta vienaaukščiais namais, spėjama – Radvilų rūmų pagalbiniais pastatais. Tilto g. 19 namo istorija aiškesnė tik nuo XVIII a. II pusės – 1749 m. šio namo vietoje buvo tuščias sklypas. 1771 m. čia jau minimas dvarelis.

Sprendžiant iš spaudos pranešimų, mažiausiai viena lobio moneta (Jono Kazimiero lenkiškas arba lietuviškas šilingas?) liko pas Tilto g. 19 namo savininką (Kuizinaitė M. Skylė grindyse primena monetų spindesį, *Lietuvos rytas*, 2000, Nr. 99(1154)).

THE HOARD FROM TILTO STREET, VILNIUS

The hoard (35 silver coins and about 15914 copper coins) was found at 19–27, Tilto street, Vilnius on the archaeological investigation in 1999. The earliest coin of the hoard is dated to 1623, the latest one – to 1698. The hoard could be hidden in 1702.

ŽAGARĖS LOBIS (1803/1995)

Ernestas VASILIAUSKAS

Žagarės (Joniškio r.) gyventojas E. Vaičiulis (P. Cvirkos g. Nr. 31a) 1995 m. savo darže 1,5 m gylyje rado XVIII a. II pusės – XIX a. pradžios rusiškų monetų lobį. Monetos buvo sudėtos į žalvarinį puodelį su dangčiu, kartu su jomis buvo žalvarinių virdulių kraneliai. Monetų buvo 15 vienetų. Visos jos yra Rusijos varinės 5 kapeikų nominalo monetos. Jų datos: 1760, 1763, 1764, 1775, 1776 (2 vnt.), 1779, 1786 (2 vnt.), 1788, 1790, 1793 (2 vnt.), 1794, 1803 m. Lobį šiuo metu saugo radėjas. Sprendžiant pagal naujausią monetą, lobis buvo paslėptas XIX a. pradžioje.

THE HOARD FROM ŽAGARĖ

In 1995, a small hoard (15 coins) of 5 copeck Russian copper coins dated to 1760–1803 was found in Žagarė (Joniškis district).